

KENTSEL AÇIK-YEŞİL ALANLARIN PLANLAMA VE TASARIMINDA KALİTE GÖSTERGELERİ¹

QUALITY INDICATORS IN PLANNING & DESIGN OF URBAN OPEN&GREEN AREAS

Yüksek Şehir Plancısı Elif KISAK

Yüksek Lisans Derecesi Alınan Üniversite: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Konya/Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-6038-5147

Dr. Öğr. Üyesi Fadim YAVUZ

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Konya/ Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-8324-4662

Cite As Kısak, E. & Yavuz, F. (2021). "Kentsel Açık-Yeşil Alanların Planlama Ve Tasarımında Kalite Göstergeleri", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:6, Issue:24; pp:542-557

ÖZET

Kente ve kentliye yönelik fiziksel, sosyal, ekonomik ve ekolojik perspektifte ve çeşitlilikte olumlu katkılar sunan kentsel açık-yeşil alanlar kentlilerin fiziksel, zihinsel ve sosyal ihtiyaçlarını giderdiği mekânlar durumundadır. Kaliteli planlanmış/tasarlanmış açık-yeşil alanlar sundukları işlevlerle kentlerde yaşam kalitesini de arttıran alan kullanımlarıdır. Bu yönüyle kent yaşamının önemli bir bileşeni durumundadırlar. Bu çalışmada açık-yeşil alanların kentlerde fiziksel, sosyal, ekonomik ve ekolojik katkılarının gerçekleşebilmesinde planlama ve tasarımlarının doğrudan ve dolaylı olumlu katkıları olduğu varsayımından hareketle açık-yeşil alanların planlama ve tasarım göstergelerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda güncel literatür ile ulusal ve uluslararası düzeyde kentsel açık-yeşil alan uygulamalarına ilişkin planlama ve tasarım göstergeleri (alsal büyüklük, konum, erişilebilirlik, içerilen yeşil alan miktarı, sert zemin miktarı, kentsel mobilyalar, kullanıcıların alandaki taleplerine cevap verebilme düzeyi, estetik özellikler vb.) kapsamlı biçimde değerlendirilmektedir. Yurtdışında yer alan ve kent bütünü düzeyinde hizmet veren Central Park (New York), Hyde Park (Londra), Lüksemburg Bahçeleri (Paris), Chulalongkorn Üniversitesi Yüzcüncü Yıl Parkı (Bangkok), Kyld Warren Parkı (Dallas) ve Darling Limanı Kamu Bölgesi (Sidney) ile Türkiye’de kentsel kaliteyi arttıran açık-yeşil alan uygulamaları Seğmenler Parkı (Ankara), Gülhane Parkı (İstanbul), Adana Merkez Park (Adana), Altınpark (Ankara), Kültürpark (İzmir) ve Reşat Oyal Kültürparkı (Bursa) örneklerinde incelenmiştir.

Araştırma bulguları kentsel çevre kalitesini ve yaşanabilirliği arttıran nitelikte tasarlanan açık-yeşil alanlarda; (1) özellikle ekolojik tasarım göstergelerinin öncelikli olarak benimsendiğini, (2) insanların bir araya gelip sosyalleşebilecekleri alanların oluşturulduğunu ve farklı kullanıcı gruplarına yönelik kültürel faaliyetlerin sunulduğunu, (3) fiziksel aktivitenin artırılmasının hedeflendiğini göstermektedir. Bu çalışma kentsel mekânda yüksek düzeyde yaşam kalitesi sunan açık-yeşil alanların planlama ve tasarım göstergelerini literatür ve başarılı dünya örnekleri bağlamında somut olarak ortaya koymakta; başarılı açık-yeşil alan sistemlerini kentsel mekâna dahil etmede ilgili aktörlere (yerel yöneticiler ile şehir plancısı, mimar, peyzaj mimarı vb. planlama otoritelerine) yol haritası sunması nedeniyle katkı sağlayacak niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Açık-Yeşil Alanlar, Kentsel Yaşam Kalitesi, Açık-Yeşil Alan Planlaması, Açık-Yeşil Alan Tasarımı, Gösterge

ABSTRACT

Urban open-green areas, providing positive contributions to the city and its inhabitants in physical, social, economic and ecological perspectives and diversity, are places where the city dwellers meet their physical, mental and social needs. High quality planned & designed open-green areas are the use of spaces that increase the quality of life in cities with the functions they offer. In this respect, they are an important component of urban life. In this study, it is aimed to determine the planning and design indicators of open-green spaces based on the assumption that planning and designs have direct and indirect positive contributions to the realization of physical, social, economic and ecological contributions of open-green spaces in cities. In this context, with the current literature, planning and design indicators related to urban open-green area applications at national and international level such as spatial size, location, accessibility, amount of green space included, amount of hard floor, urban furniture, level of responding to users' demands in the area, aesthetic features, etc. are extensively evaluated. In context of open-green spaces which are located abroad and serve at the level of the city as a whole, Central Park (New York), Hyde Park (London), Luxembourg Gardens (Paris), Chulalongkorn University Centenary Park (Bangkok), Kyld Warren Park (Dallas) and Darling Harbor Public Realm (Sydney) were examined. Also, the open-green space applications that improve urban quality in Turkey such as Seğmenler Park (Ankara), Gülhane Park (Istanbul), Adana Central Park (Adana), Altınpark (Ankara), Kültürpark (Izmir) and Reşat Oyal Kültürpark (Bursa) were examined.

Research findings show that in the open-green areas designed to increase urban environmental quality and liveability; (1) ecological design indicators are primarily adopted, (2) areas where people can come together and socialize are created and cultural activities are offered for different user groups, (3) it is aimed to increase physical activity. This study concretely presents the planning & design indicators of open-green spaces that offer a high level of life quality in urban space in the context of literature and successful worldwide examples; additionally, it provides a roadmap for relevant actors (local administrators and planning authorities such as city planners, architects and landscape architects) in including successful open-green space systems into the urban space.

Key words: Urban Open-Green Spaces, Urban Life Quality, Open-Green Space Planning, Open-Green Space Design, Indicator

¹ Bu çalışma birinci yazar Elif KISAK'ın Necmettin Erbakan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı'nda ikinci yazar Dr. Öğr. Üyesi Fadim YAVUZ'un danışmanlığında tamamlanmış olan "Kentsel Mekânda Açık-Yeşil Alanların Çevre Kalitesi Açısından Değerlendirilmesi" isimli yüksek lisans tezine dayandırılarak hazırlanmıştır.

1. GİRİŞ

Kentsel yaşam kalitesinin yükseltilmesinde önemli bir etken olan, kent kültürü ile kimliği açısından önem taşıyan, farklı ekonomik ve sosyo kültürel yapıdaki insanların bir araya geldiği, çeşitli doğal unsurları içerisinde barındıran, sosyalleşmeye olanak sağlayan, bekleme, toplanma vs. gibi çeşitli faaliyetleri içerisinde barındıran kamusal dış mekânlar, insanlar arasındaki iletişim ve etkileşimi sağlayan önemli kentsel mekânlardır (Kuter ve Çakmak, 2017). Kentlerde sağlıklı çevre koşullarını oluştururken kentlilere fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan kazanımlar sunan açık-yeşil alanlar günümüzde yaşam kalitesinin ve gelişmişliğin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir.

Kente ve kentliye yönelik fiziksel, sosyal, ekonomik ve ekolojik perspektifte ve çeşitlilikte olumlu katkılar sunan kentsel açık-yeşil alanlar kentlilerin fiziksel, zihinsel ve sosyal ihtiyaçlarını giderdiği mekânlar durumundadır. Kaliteli planlanmış/tasarlanmış açık-yeşil alanlar sundukları işlevlerle kentlerde yaşam kalitesini de arttıran alan kullanımlarıdır. Bu yönüyle kent yaşamının önemli bir bileşeni durumundadırlar. Bu çalışmada açık-yeşil alanların kentlerde fiziksel, sosyal, ekonomik ve ekolojik katkılarının gerçekleştirilmesinde planlama ve tasarımlarının doğrudan ve dolaylı olumlu katkıları olduğu varsayımından hareketle açık-yeşil alanların planlama ve tasarım göstergelerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda güncel literatür ile ulusal ve uluslararası düzeyde kentsel açık-yeşil alan uygulamalarına ilişkin planlama ve tasarım göstergeleri (alansal büyüklük, konum, erişilebilirlik, içerilen yeşil alan miktarı, sert zemin miktarı, kentsel mobilyalar, kullanıcıların alandaki taleplerine cevap verebilme düzeyi, estetik özellikler vb.) kapsamlı biçimde değerlendirilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE: KENTSEL AÇIK-YEŞİL ALANLAR

Kavramsal çerçeve “Kentsel Açık-Yeşil Alan Kavramı”, “Kentsel Açık-Yeşil Alanların İşlev ve Değerleri” ve “Planlama ve Tasarım bağlamında Kaliteli Kentsel Açık-Yeşil Alanların Önemi” başlıklarında açıklanmıştır.

2.1. Kentsel Açık-Yeşil Alan Kavramı

Keleş'e (1984) göre *açık alanlar*, üzerinde yapı bulunan kapalı alanların dışında insanların yaşantılarını sürdürdükleri doğal haline bırakılmış veya tarımsal işlevini korumak amacıyla dinlenme faaliyetleri için ayrılmış kentsel alanlar iken *yeşil alanlar*, kent ve kasabalarda insanların dinlenme ve gezmeleri ile çocukların oyun oynamalarına imkân tanıyan bölgelerin kent yönetimleri tarafından yoğun yapılaşmış bir görünüme sahip olmalarını engellemek amacıyla düzenledikleri ortak kullanım alanlarıdır (Yılmaz, 2016).

Kentsel açık alanlar sadece buldukları bölgede yaşayanların değil, kentte yaşayan tüm insanların ortak kullandıkları, üzerinde yapı olmayan, kentin farklı bölüm ve yapılarını birbirine bağlayan kamusal mekânlardır. *Kentsel yeşil alanlar* ise; insanların bir araya gelme, eğlenme ve dinlenmelerine imkan vererek sosyal ve toplumsal ilişkilerini geliştiren çocuk oyun alanı, dinlenme alanı, gezinti alanı, piknik alanı, eğlence ve kıyı alanlarının toplamıdır (Budak, 2010). Kentsel açık yeşil alan için sürdürülebilir bir çevre koruması sağlamak, özellikle kamusal kullanıma tahsis edildiklerinde kentlerde yaşayanlara önemli bir fırsattır. Kentsel açık yeşil alan sadece kent parklarından oluşmamaktadır. Zira daha geniş bir anlamı vardır ve birçok biçim, şekil, amaç ve işlevi üstlenebilir, toplumdan topluma büyük ölçüde değişebilir. Kentsel açık yeşil alan, kentsel alanlardaki kamusal veya özel bitki örtüsüyle tamamen veya büyük ölçüde kaplı her türlü açık alanı içerir (Rakhshandehroo ve ark., 2017).

2.2. Kentsel Açık-Yeşil Alanların İşlev ve Değerleri

Kentlerde gelişmeden kaynaklı olumsuzlukları sınırlandırma, mikro iklimatik fayda sağlama, rekreasyon olanakları sunma, kent estetiğini artırma vb. özellikleri ile açık-yeşil alanlar kent planlarının en önemli unsurlarından biridir (Yılmaz, 2016). Kentsel parklar ve açık-yeşil alanlar kent, sosyal yaşam ve insanlar üzerinde “arazi organizasyonu, rekreasyon, eğitim, sosyal ve kültürel, sağlık, estetik, ekolojik ve ekonomik işlevleri” oluşturmaktadır (Uyanık, 2016). Parklar ayrıca vatandaşların duygusal istikrarını teşvik eden ve yaşam kalitesini iyileştiren boş zaman etkinlikleri için açık alanlardan yararlanmalarına da izin vermektedir (Ünal ve Uslu, 2018). Jorgensen ve Anthopoulou (2007) kentsel açık-yeşil alanların insanlara stresten uzaklaşma ve rahatlatma, yorucu şehir hayatından uzaklaşma, insanın kendini keşfetmesine olanak tanıma, mevsimsel değişimlere şahit olma imkânı sunma, bitkilerle ve hayvanlarla bir arada olma imkanı ve hazzı verme, sessizlik, canlılık, doğallık fırsatları sunma, bilimsel çalışmalara olanak tanıma, farklı kullanıcılara eşit imkânlar sunma, çocuklara oyun imkânı sunma vb. olumlu katkılarını vurgulamışlardır (Aktaran Gök, 2018).

Kentlerde ortak kullanıma açık mekan bağlamında parklar kentleşme kültürüyle iç içe yaşayan bireyler için sosyolojik anlamda etkileşim ve sosyalleşme fırsatları sunan mekanlardır (Uyanık, 2016). Tanımlı kent boşlukları olarak işlev gören kent parkları kültürel ve kişisel çeşitliliğin sergileyen, insanları bir araya getiren ve sosyal aktivite oluşturan yerler ve simgeler olmaları nedeniyle birey ile toplum arasında iletişimin sağlanmasına yardımcı olurlar (Özdemir, 2009). Yeşil alanlar kent ekosistemine, kentlerin fiziksel gelişmesine ve günlük kentsel aktivitelere sağladıkları katkı ve olanaklar ile insanlara daha konforlu çevre şartları sunmaktadır (Yılmaz, 2016).

Parklar ve yeşil alanların standartları ve fiziksel özellikleri her kentin (arazi şekilleri, yerleşim alanlarının genişliği, iklim ve coğrafi yapı özellikleri vb.) ve toplumun özelliğine göre (kent kimliği, yaşam tarzı, gelişmişlik düzeyi, sosyal etkileşime açık olma vb.) şekil alır. Kentsel alan içinde yeşil alana duyulan ihtiyacı nüfus belirlemekte, nüfusun artışı kent içerisinde daha çok açık alan kullanımını gerektirmektedir (Uyanık, 2016). Kentlerde yaşayanların dinlenmesini, dolaşmasını, çeşitli rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirmesini ve doğa ile iç içe olmasını sağlamak amacıyla kent yönetimi tarafından düzenlenen kent parkları buldukları kültür ve toplumun bir parçası olarak içinde buldukları çağa uyum sağlayarak kentlerin değişen rekreasyon alışkanlıklarına bağlı olarak gelişmektedir (Güngör ve Polat, 2017).

Hızlı kentleşmeye bağlı yaşanan estetik ve çevresel sorunlar karşısında planlı kentsel yeşil alanların önemi artmaktadır. Kent insanının doğaya olan özlemini gidermeyi amaçlayan planlı yeşil alanlar aynı zamanda kentsel yaşamın olumsuz özelliklerini de kamufle etmektedir. Bu kapsamda yeşil alanlar, kentsel mekanda doğal habitatlar yaratmaları, sağlıklı çevreler oluşturmaları, ekolojik ve ekonomik anlamda çevre kalitesini artırmaları açısından kent makroformu ve yaşamı için önemli alanlardır (Özdemir, 2009).

2.3. Planlama ve Tasarım bağlamında Kaliteli Kentsel Açık-Yeşil Alanların Önemi

Kentsel parklar ve açık-yeşil alanlar, giderek kentleşen toplumumuzda yaşam kalitesi için stratejik öneme sahiptir. Bahçeler, kent parkları, ormanlar ve yeşil kuşak gibi doğal özellik gösteren kentsel açık yeşil alanların belirli bileşenleri (ağaçlar, çalılar, su vb.) ile yaşam kalitesini arttırdığına ilişkin çok sayıda bilimsel çalışma (Beck, 2009; Emür ve Onsekiz, 2007; Özdemir, 2009; Rakhshandehroo ve ark., 2017; Shi ve Woolley, 2014; Ünal ve Uslu, 2018; Yavuz ve Shoilat, 2020; Yılmaz, 2016) bulunmaktadır.

Kentsel yeşil alanlar, şehirlerin önündeki büyük bir zorluk durumundaki sürdürülebilir kalkınmanın ve bir bölgenin yaşanabilirliğinin sürdürülmesinde kilit bir rol oynar. Şehirlerin kalitesi ve yaşayabilirliği büyük ölçüde kentsel yeşil alanların ve açık alanların tasarımına, yönetimine ve bakımına bağlıdır. İnsanların rahatlaması, egzersiz yapması, spor yapması ve arkadaşlarıyla buluşması için fırsatlar sunarak bir alanı yaşamak için daha çekici hale getirmeye yardımcı olan kaliteli yeşil alanlar, kentsel yaşam kalitesinin artmasında hayati bir rol oynamaktadır (Shi ve Woolley, 2014). Doğa ve insan arasındaki dengenin bozulması kentsel alanlarda daha sağlıklı bir yaşam tarzına katkıda bulunan açık-yeşil alanların önemini arttırmıştır. Kentsel parklar sundukları ekonomik, ekolojik, sosyal ve fiziksel işlevleri ile yaşam kalitesini arttıran önemli bir kentsel mekân bileşeni durumundadır (Yavuz ve Shoilat, 2020). Beck (2009) yaya yolları, meydanlar, bina arayüzleri vb. yüksek kaliteli kamusal alanlarla açık-yeşil alanların ekonomik ve çevresel faktörleri güçlendirerek yaşanabilirliğin iyileştirilmesine katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Kentsel mekânda kaliteli yaşam çevreleri ve kent dokularının oluşması yapıların, ulaşım sistemlerinin ve açık-yeşil alanların etkileşimlerinin sonucudur (Emür ve Onsekiz, 2007).

İşlevsel kentsel açık-yeşil alanlar kentleşme ve endüstrileşmenin etkisi ile kırdan kente doğru yaşanan göçler sonucunda doğadan uzaklaşan insanların, fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarını gideren, kullanıcıların doğaya yaklaşmalarını sağlayan alanlardır (Budak, 2010).

Sosyal, fiziksel, psikolojik ve tarihsel olarak kentsel çevrelerin önemli bir parçası olan parklar genç, yaşlı veya engelli bireyler için, kendi bahçesi veya kendi taşıtı olmayan bireyler için bir ihtiyaçtır. Parklar, çimleri ayaklarının altında hissetmeyi seven ve çocuklarının güven içinde koşup oynayabildiği yerlere ihtiyaç duyan insanların, gezdiği ve rahatladığı, güvenli, huzurlu ve bakımlı olmasını istedikleri yerlerdir (Önal ve Sağır, 2018). Bu noktada diğer açık-yeşil alanların tasarımlarının ve planlamalarının işlevselliği ve kullanıcıların konforunu dikkate alması, güvenlik ve bakım koşullarının sağlanması hususları önem kazanmaktadır.

Gürer ve Uğurlar (2017) başarılı kamusal mekânların kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılayan, herkese eşit şekilde erişilebilirlik imkânı sunan ve toplumun geniş bir kesimi için anlam içeren mekânlar olduğunu ifade etmiştir (Aktanan İlgazi, 2018). Kentsel açık-yeşil alanlar sadece bireylere daha iyi fiziksel, çevresel ve sosyal koşullar sunmamakta; dolaylı olarak da kente ekonomik ve çevresel fayda sunmaktadır. Bu nedenle kentsel açık-yeşil alanların planlama ve tasarımında kalite göstergeleri taşınmaları sadece kullanıcılarının açık

ve yeşil alandan memnuniyetini sağlamamakta; yaşam kalitesi ölçüm göstergeleri arasında yer alan bahsedilen kent bütünündeki faydaları ile de bireylerin yaşamdan memnuniyet düzeylerini/kentsel yaşam kalitesini arttırmaktadır.

Yücel (2005) park tasarımlarında; (1) aktivite ve kullanımlar, (2) ulaşılabilirlik, (3) konfor ve imaj ve (4) sosyallik kriterlerinin göz önüne alınması gerektiğini vurgulamıştır: (1) *Aktivite ve kullanımlar* bağlamında bir açık-yeşil alana ulaşımın ve işlevlerarası hareketliliğin kolay olması, aktivitelerin ve park kullanıcılarının çeşitliliğinin sağlanması gerekmektedir. (2) *Ulaşılabilirlik* bağlamında açık-yeşil alanlara kolay ve güvenli ulaşımın sağlanması gerekmektedir. (3) *Konfor ve imaj (güvenlik ve bakım) bağlamında* açık-yeşil alanlar insanlara diğer insanlarla bir arada olma fırsatı vermektedir. Güvenlik ve bakım bir açık-yeşil alan kullanılırken ilk akla gelen konulardır. Açık-yeşil alanlarda konforlu bir ortamın oluşturulması; uygun iklimsel koşulların sağlanmasından, kullanılan ekipmanların ergonomik standartları karşılması gerekmektedir. Donatı ve ekipmanlar olumsuz hava koşullarına (yağmuru ve rüzgâr vb.) ve istenmeyen olumsuz etkilere (yazı yazma vb.) karşı dayanıklı malzemeden yapılmaları, sabitlenme suretiyle güvenli ve kolayca görülebilir nitelikte olmaları sağlanmalıdır. (4) *Sosyallik* bağlamında açık-yeşil alanların tasarımında topluluk içerisindeki sosyal ilişkileri kuvvetlendirmek temel amaçlardan biri olmalıdır. Açık-yeşil alan içerisindeki tasarım öğeleri ve aktiviteler kullanıcılarda aidiyet duygularının artırma, böylece koruyucu çevre sorumluluğunun geliştirilmesine katkıda bulunmalıdır.

3. YÖNTEM

Bu çalışmada açık-yeşil alanların kentlerde fiziksel, sosyal, ekonomik ve ekolojik katkılarının gerçekleştirilmesinde planlama ve tasarımlarının doğrudan ve dolaylı olumlu katkıları olduğu varsayımından hareketle açık-yeşil alanların planlama ve tasarım göstergelerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda güncel literatür ile ulusal ve uluslararası düzeyde kentsel açık-yeşil alan uygulamalarına ilişkin planlama ve tasarım göstergeleri (alansal büyüklük, konum, erişilebilirlik, içerilen yeşil alan miktarı, sert zemin miktarı, kentsel mobilyalar, kullanıcıların alandaki taleplerine cevap verebilme düzeyi, estetik özellikler vb.) kapsamlı biçimde değerlendirilmektedir.

4. BULGU ve TARTIŞMALAR: ULUSAL VE ULUSLARARASI DÜZEYDE KENTSEL AÇIK-YEŞİL ALAN UYGULAMALARI

Bu bölümde makalede hedeflenen amaca ulaşmada yurtiçi ve yurtdışında kent bütünü düzeyinde hizmet veren kentsel açık-yeşil alan uygulamaları kentsel kaliteye katkıları bağlamında ele alınmış; araştırma bulguları üç alt başlıkta sunulmuştur. Türkiye’de çevre kalitesini arttıran açık-yeşil alan uygulamaları Seğmenler Parkı (Ankara), Gülhane Parkı (İstanbul), Adana Merkez Park (Adana), Altınpark (Ankara), Kültürpark (İzmir) ve Reşat Oyal Kültürparkı (Bursa) örneklerinde incelenmiştir. Yurtdışında ise kent bütünü düzeyinde hizmet veren Central Park (New York), Hyde Park (Londra), Lüksemburg Bahçeleri (Paris), Chulalongkorn Üniversitesi Yüzüncüyıl Parkı (Bangkok), Kilde Warren Parkı (Dallas) ve Darling Limanı Kamu Bölgesi (Sidney) örnekleri ele alınmıştır.

4.1. Ulusal Düzeyde Kentsel Açık-Yeşil Alan Uygulamaları

Seğmenler Parkı (Ankara):

Ankara kentinin önemli vadilerinden biri olan Kavaklıdere Vadisi’nde yer alan ve kentin önemli parklarından biri olan Seğmenler Parkı, Atatürk’ün 100. doğum yılına armağan olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi’nin düzenlediği ve Doç. Dr. Selami Sözer’in projelendirdiği bir uygulama olup 1983’te tamamlanarak kullanıma açılmıştır. Kent ekosisteminin önemli bir unsuru ve özellikle yakın çevresinde yaşayan insanlar için önemli bir rekreasyon alanı olan 6,7 hektar büyüklüğündeki park alanında 2 adet büfe, 1 adet restoran ve kafe, 2 adet çocuk oyun alanı ve kullanılmayan kukla oyun evi (tek katlı), 1 adet fitness alanı, kültürel etkinliklerin düzenlendiği 1 adet amfi tiyatro, üç adet heykel, 1 adet mescit, 1 adet su oyunları havuzu, 1 adet yönetim binası ve güvenlik kulübeleri ile servis birimleri yer almaktadır (Kuter ve Çakmak, 2017) (Şekil 1).

Şekil 1. Seğmenler Parkı'ndan Görünümler
Kaynak: URL 1

Kaynak: Kültürel, 2015

Gülhane Parkı (İstanbul):

1.Derece Arkeolojik Sit Alanı statüsüne sahip olan Gülhane Parkı, 1912 yılında yapılan bahçe düzenlemeleri sonrasında park haline getirilmiştir. İstanbul'da yaya ve taşıt ulaşımı açısından önemli bir odak noktası konumundaki Eminönü'nde yer alan park 16,3 hektarlık alanı kapsamaktadır. Gülhane Parkı aynı zamanda geçmişte sahip olduğu niteliklerine bağlı olarak İstanbul kenti için tarihi ve kültürel bir öneme sahiptir. Park içerdiği zengin ağaç ve çalı türleri, doksanın üzerinde egzotik türler ve tarihi çınarlar ile bölgenin çevre kalitesine katkı sağlamakta; kentteki insanlar için doğayla baş başa kalacakları alanlar sunmaktadır (Tepe, 2010). Park bahsedilen özellikleri ile turizm açısından da ilgi çekici niteliktedir (Şekil 2).

Şekil 2. Gülhane Parkı'ndan Görünümler
Kaynak: URL 2

Kaynak: URL 3

Adana Merkez Park (Adana):

Adana'nın merkez ilçelerinden Seyhan ilçe sınırlarında Seyhan Nehri'nin iki yakasına kurulmuş olan Adana Merkez Parkı 33 hektarlık alanı ile ildeki en büyük parktır. 2004 yılında açılan parkın 2006 yılından önce turunçgil tarımının yapıldığı güneyi Merkez Cami, kuzeyi alışveriş merkezi ve bağlı açık-yeşil alanlar tarafından sınırlandırılan Merkez Park, 2006-2007 yıllarında turunçgil bahçelerinin bozulup park alanına dönüştürülmesiyle birlikte Adana'nın en büyük parkı durumuna gelmiştir. Bitki çeşitliliği açısından zengin olan parkta (40 çeşit ağaç, 67 çeşit bitki) su ögeleri (12 havuz), 2,2 hektar büyüklüğünde bir çocuk oyun alanı, paten pisti, anfiteatro, dairesel biçimli dinlenme terasları, 3 km uzunluğunda koşu ve bisiklet parkuru bulunmaktadır (Şekil 3) (Menderes, 2009; URL 4)

Şekil 3. Adana Merkez Parkı'ndan Görünümler
Kaynak: URL 4

Kaynak: URL 5

Altınpark (Ankara):

Park alanı 1977 yılına kadar golf kulübü olarak kullanılırken günümüzdeki halini 1985 yılında açılan yarışmada birinci gelen projenin uygulanması ile almıştır. Altınpark 64 hektarlık bir alanda içerdiği su ögeleri/gölet alanı (32.700 m²), yeşil alanlar (261.160 m²), çiçeklik alanlar (9.302 m²), ağaçlık alanlar (17.466 m²) ile geniş çeşitlilikteki oyun/eğlence alanları, gezinti/spor olanakları, sosyo-kültürel alan fonksiyonları ile Ankara'nın en büyük rekreasyon alanıdır. Alanın %85'ini yeşil alan ve gölet düzenlemeleri, %15'ni de yapılar ve meydanlar oluşturmaktadır. Altınpark içerisinde bilim merkezi, uluslararası standartlarda fuar ve kongre merkezi, anaokulu ve yaz okulu, uluslararası standartlarda olimpik yüzme havuzu, büfe ve lokantalar, müzikli ve ışıklı su gösterileri, oyun ve eğlence alanları, göl kıyısında anfiler, kayıklar, çarpışan botlar, elektrikli gezinti arabaları, mini gezinti treni, atlı arabalar, otopark alanı ve 24 saat güvenlik hizmeti bulunmaktadır (Şekil 4) (Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2020).

Şekil 4. Altınpark'tan Görünümler
Kaynak: URL 6

Kaynak: URL 7

Kültürpark (İzmir):

Kültürpark Atatürk'ün isteği doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti'nin diğer devletlerle olan ekonomik bağlantısını sağlamak amacıyla Behçet Uz öncülüğünde 1936 yılında 42 hektar alan üzerine kurulmuştur. Zengin bir ağaç (8000'den fazla ağaç) ve bitki örtüsüne (yaklaşık 200 bitki) sahip olan Kültürpark içerisinde sosyo-kültürel alanlar (14 kapalı sergi salonu, 4 konferans salonu, açık hava tiyatrosu, sanat merkezi, evlendirme dairesi, gençlik tiyatrosu, resim-heykel müzesi, tarih ve sanat müzesi), oyun ve eğlence alanları (lunapark, hayvanat bahçesi, paraşüt kulesi) ile spor alanları (spor salonu, 1.850 metrelik koşu parkuru, yüzme havuzu, kapalı spor salonu, tenis kortları, halı saha vb.) bulunmaktadır (İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020) (Şekil 5).

Şekil 5. İzmir Kültürpark'tan Görünümler
Kaynak: URL 8

Reşat Oyal Kültürparkı (Bursa):

Kültürpark, kent merkezinde yer alan ve sahip olduğu özel yeşil dokusuyla Yeşil Bursa imajının simgesi olan bir parktır (Toprakoğlu ve Durak, 2020). 1955 yılında zamanın Belediye Başkanı Reşat OYAL tarafından hizmete açılan Kültürpark, 1963'te ilk kez düzenlenen "Bursa Festivali" ne ev sahipliği yapmıştır. 1992-1997 arasında birçok fuara da ev sahipliği yapan Kültürpark'ın eski önemini yitirmesi nedeniyle 2006 yılındaki

yenilenme sürecinde 39,4 hektarlık park alanı çevresi ile birlikte yeniden düzenlenmiş, 14,3 hektar olan yeşil alan miktarı 17,9 hektara genişletilmiştir. Günümüzde Kültürpark içerisinde koşu, bisiklet ve yürüyüş yolları vb. fiziksel aktivite alanları, oturma ve dinlenme alanları, çeşmeler, heykeller, lunapark ve çocuk oyun alanları ile yaklaşık 6.000 adet ağaç bulunmaktadır (URL 9) (Şekil 6).

Şekil 6. Reşat Oyal Kültürparkı'ndan Görünümler
Kaynak: Çelebi, 2020

Kaynak: URL 10

4.2. Uluslararası Düzeyde Kentsel Açık-Yeşil Alan Uygulamaları

Bu bölümde yurtdışında yer alan ve kent bütünü düzeyinde hizmet veren açık-yeşil alan uygulamaları çevresel kaliteye katkıları bağlamında ele alınmıştır. İncelenen açık-yeşil alanların genel amacı kentin karmaşasından kurtulmak isteyen kullanıcılara kentsel çevre kalitesi yüksek alanlar oluşturmak ve kültürel-fiziksel-sosyal faaliyet imkânları sunarak yaşam kalitelerini arttırmaktır. Bu parklardan Central Park (New York) geniş bitki türü ve sayısı ile, Hyde Park (Londra) su yüzeylerinin tasarımı ile, Lüksemburg Bahçeleri (Paris) ise içerisinde yer alan orman tasarımı ile ön plana çıkmaktadır. Chulalongkorn Üniversitesi Yüzüncüyıl Parkı (Bangkok) iklim değişikliklerinin etkilerini azaltma amacı benimsenerek yeşil çatı, kentsel ısı adası, su yönetimi kriterleri temel alınarak tasarlanmıştır. Kilde Warren Parkı (Dallas) eski bir çevre yolunun bütünleşik ulaşım ağı ve peyzaj unsurları kullanılarak sürdürülebilirlik anlayışıyla tasarlanmıştır. Darling Limanı Kamu Bölgesi (Sidney) ise mahalle-liman-şehir merkezi arasındaki erişimi bütünleşik toplu taşıma sistemleriyle çözen ve su ögesinin kullanıldığı bir kentsel dönüşüm projesidir.

Central Park (New York, Amerika Birleşik Devletleri-ABD):

Central Park, 19.yy'da Frederik Law Olmsted ve Calvert Vaux tarafından tasarlanmıştır. 341 hektar genişliğindeki Central Park'ın amacı insanlara daha yaşanabilir çevreler oluşturmak ve insanların sosyal ve kültürel açıdan refah seviyelerini arttırmaktır. Central Park günümüzde yıllık yaklaşık 40 milyon ziyaretçi almaktadır. İçinde göl, havza, havuz gibi birçok sulak alan bulunduran park, aynı zamanda türler içinde yaşam alanı oluşturmaktadır. Sağladığı sosyal ve kültürel hizmetler haricinde, içinde barındırdığı çok geniş bitki türü ve sayısı sayesinde, mikro iklim düzenleme, hava filtreleme başta olmak, birçok çevresel ve ekolojik işlevi barındırmaktadır. Bu yönüyle türünün dünyadaki en önemli örneği olan Central Park, dünyanın çeşitli noktalarında da kurulmuş ve kurulacak olan kentsel yeşil alanlara örnek teşkil etmektedir (Bekiryazıcı, 2015) (Şekil 7).

Şekil 7. Central Park'tan (New York) Görünümler
Kaynak: Guimapang, 2018

Kaynak: URL 11

Hyde Park (Londra, İngiltere):

Londra kent merkezinde yer alan ve 1635 yılında açılan ve önemli olayların kutlamaları yapılarak topluma kazandırılan Hyde Park 140 ha büyüklüğündedir. Park alanı İngiliz kırsal çevresinin ulu ağaçlarını, geniş çim alanlarını ve su yüzeylerini, kullanıcıların yakınına getirerek onların ruh ve beden sağlığını korumayı amaçlamaktadır. Yakın bölgede çalışan nüfusun öğle arası ya da iş çıkışlarında sosyalleştiği bir alan olan Hyde Park, Londralılara gün boyu oturma, kitap okuma, sohbet etme, yaklaşık 3 ha'lık olan gezinti yolunda yürüyüş yapma, çim alanlar üzerinde geniş oyun alanları vb. olanaklar sunmaktadır. Parkın en orijinal köşelerinden biri kuzeydoğu köşesindeki serbest konuşma kürsüsüdür. Bu alan çok sayıda ziyaretçiyi parka çekmektedir. Hyde Park yalnızca İngiltere'nin değil belki de dünyanın en yoğun alışveriş merkezlerinden birine yakın olmasına karşın bütün kullanıcılarına sükunet ve rekreasyon olanağı verebilmektedir (Atanur ve Ersöz, 2020; Ocak ve Perçim, 2014) (Şekil 8).

Şekil 8. Hyde Park'tan (Londra) Görünümler
Kaynak: URL 12

Kaynak: URL 13

Lüksemburg Bahçeleri (Paris, Fransa):

Paris'in en ünlü parklarından olan Lüksemburg Bahçeleri, 1612'de Kraliçe Marie de Medici'nin girişimi üzerine kurulmuştur. 25 hektarlık alan kapsayan bahçeler; Fransız bahçeleri ve İngiliz bahçeleri olarak ikiye ayrılmıştır. İkisi arasında, geometrik bir orman ve geniş bir gölet bulunmaktadır. Lüksemburg Bahçesi'nde parka yayılmış 106 heykel, anıtsal çeşme, köprü, çocuklar için aktivite alanları, tenis kortu ve gezi tekneleri bulunmaktadır. Park içerisinde kültürel etkinlikler, sergiler ve konserler düzenlenmektedir (Paris Convention and Visitors Bureau, 2020) (Şekil 9).

Şekil 9. Lüksemburg Bahçeleri'nden (Paris) Görünümler
Kaynak: Altınay, 2021

Kaynak: URL 14

Chulalongkorn Üniversitesi Yüzüncü Yıl Parkı (Bangkok, Tayland):

Tayland'ın başkenti Bangkok'da Chulalongkorn Üniversitesi, Mülk Yönetimi Ofisi, Chulalongkorn Üniversitesi'nin kuruluşunun 100. yıldönümü vesilesiyle, yeni bir yeşil manzara oluşturmak için üniversitenin ticari bölgesinde bir arsa tahsis ederek arsa üzerinde yeni bir yaklaşım geliştirmiştir. Bu yaklaşım toplumun boş zamanlarında keyifli vakit geçirmesi, kentleşme baskısının azaltılması, toplumun yeşil alan ihtiyacının karşılanması, kamu etkinliklerinin yapılması, ekolojik sorunların azaltılması için tasarlanan halka açık bir parktır (URL 15). 1,2 hektar büyüklüğündeki Chulalongkorn Üniversitesi Yüzüncü Yıl Parkı, iklim değişikliğinin gelecekteki belirsizlikleriyle yüzleşmek için tasarlanmıştır. Bangkok, yeşil alanın az olduğu iklime duyarlı bir şehirdir. Tayland'daki en büyük yeşil çatının bulunduğu bu park, ekolojik

manzaraya paha biçilemez bir ektir. Park, hızla gelişen, sert asfaltlanmış bir şehir olarak Bangkok'un karşılaştığı başlıca çevre sorunlarına su yönetimi ve kentsel ısı adası etkisi başlıklarında değinmektedir. Park tasarımı çevresindeki mahalle sınırlarına da etki etmektedir. Yaya ve bisiklet yolları ana yolları doğrudan parkın yürüme yollarına bağlar. Bangkok'un merkezindeki büyük bir üniversite kampüsünde yer alan park, yoğun kentsel alanlarda peyzaj mimarisinin ekolojik ve sosyal etkilerini azaltmak için tasarlanmıştır (Holmes, 2019a) (Şekil 10).

Şekil 10. Chulalongkorn Üniversitesi. 100. Yıl Parkı'ndan Görünümler
Kaynak: Holmes, 2019a

Klyde Warren Park (Dallas, ABD):

Klyde Warren Park eski bir çevre yolunu güzel bir şehir peyzajına dönüştürmeyi, yaşam kalitesine ve ekonomiye katkı sağlamayı amaçlayan peyzaj mimarı Jim Burnett tarafından 0.5 hektarlık alan içerisinde tasarlanmıştır. Sürdürülebilir peyzaj fikriyle tasarlanan parkta 37 yerli bitki türü ve 322 ağaç kullanılmıştır. Mühendislik ve tasarım çalışmasının bir ürünü durumundaki parktaki entegre tasarım, şehir merkezinde halka açık ve canlı bir odak oluşturmak amacı doğrultusunda altyapı, mimari ve manzarayı birleştirmektedir. Otoyolun üst kısmı aralıklı gruplar halinde düzenlenmiş 300'den fazla beton kirişten yapılmıştır. Park şehir merkezi ile yoğun nüfusu yerleşim yerleri arasında bir köprü görevi görmekte; tramvay-bisiklet-yaya kullanımını entegre ederek şehir merkezinde yürünebilirliği arttırmaya katkıda bulunmaktadır. Alan içerisinde çocuk parkı, okuma odası, çim alan, restoran, gösteri alanı, çeşme, botanik bahçesi, gezinti yolu, açık hava konserleri ve film gösterimleri alanı bulunmaktadır (URL 16) (Şekil 11).

Şekil 11. Klyde Warren Park'tan Görünümler
Kaynak: Holmes, 2014

Kaynak: URL 17

Darling Limanı Kamu Bölgesi (Sidney, Avustralya):

Avustralya'nın Sidney kentindeki 20 hektarlık alan içerisindeki Darling Limanı dönüşümü kentin en önemli kentsel dönüşüm projelerinden biridir. Alanın tamamında kamu bölgesini kent ile birleştirmek, insanların toplanmaları, dinlenmeleri ve fiziksel aktivite de bulunmaları amaçlanmaktadır. Proje kapsamında alan içerisindeki parkların canlandırılması, sanat eserlerinin oluşturulması, plaza ve etkinlik alanlarının birleştirilmesi, sirk alanı, pazar alanı, otobüs durak yerleri oluşturulmuştur. Yaya-bisiklet ve toplu taşıma bağlantıları birleştirilerek mahallere, limana ve şehir merkezine erişim kolaylaştırılmıştır. Kültürel etkinlikler için özel alanlar tasarlanmıştır. Alanın hem yerel halk hem de ziyaretçiler için çekiciliği artırılmış, ayrıca insanlar için sosyal, ekonomik ve çevresel faydalar sağlanmıştır. Alan içerisinde; yaya yolu, bisiklet yolu,

pazar alanı, gezinti yolu, çocuk oyun alanı, heykeller, su ögesi ve yoğunluklu olarak yeşil alanlar bulunmaktadır. Tekrar canlandırılan bu kamusal alan insanların öğrenmesi, tanışması ve eğlenmesi için dönüştürülmüştür (Holmes, 2019b) (Şekil 12).

Şekil 12. Darling Limanı Kamu Bölgesi
Kaynak: Holmes, 2019b

Kaynak: Merdim, 2018

4.3. Ulusal ve Uluslararası Düzeyde İncelenen Kentsel Açık-Yeşil Alan Uygulamalarına İlişkin Genel Değerlendirme

Kent ölçeğinde hizmet eden, büyüklükleri 0,5 ile 341 hektar arasında değişen Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde ve yurt dışında yer alan ve detaylıca incelenen açık-yeşil alanların genel amaçlarının; buldukları kentlerde sosyo-kültürel açıdan refah seviyesini arttırmak, insanların ruh ve beden sağlıklarını korumak, fiziksel aktivite imkânı sağlamak, yaşam kalitesini arttırmak, rekreasyon olanağı sağlamak, kullanıcıların dinlenme ihtiyacını karşılamak olduğu gözlenmiştir. Ulusal düzeyde incelenen açık-yeşil alanlardan Seğmenler Parkı kent ekosistemine katkı sağlama, Gülhane Parkı tarihi alanları koruma ve farklı ağaç-bitki türlerine yaşam alanı oluşturma, Adana Merkez Park kentleşme ve araç trafiğinin olumsuz etkilerini en aza indirerek rekreasyon imkanı sağlama, Altınpark kent ekosistemine katkı sağlayarak bilim merkezi sayesinde kullanıcıların öğrenimine katkı sağlama, İzmir Kültürpark insanların fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra ulusal ve uluslararası kültürel faaliyetlerde bulunma, Reşat Oyal Kültürparkı kullanıcıların şehir stresinden uzaklaşıp fiziksel aktivite ve kültürel etkinlikler ile sosyalleşmeyi sağlama fonksiyonlarını içerisinde barındırmaktadır (Tablo 1 ve Tablo 2).

Uluslararası düzeyde incelenen açık-yeşil alanların genel amacı kentin karmaşasından kurtulmak isteyen kullanıcılara kentsel çevre kalitesi yüksek alanlar oluşturmak ve kültürel-fiziksel-sosyal faaliyet imkânları sunarak yaşam kalitelerini arttırmaktır. Bu parklardan Central Park (New York) geniş bitki türü ve sayısı ile, Hyde Park (Londra) su yüzeylerinin tasarımı ile, Lüksemburg Bahçeleri (Paris) ise içerisinde yer alan orman tasarımı ile ön plana çıkmaktadır. Chulalongkorn Üniversitesi Yüzüncüyıl Parkı (Bangkok) iklim değişikliklerinin etkilerini azaltma amacı benimsenerek yeşil çatı, kentsel ısı adası, su yönetimi kriterleri temel alınarak tasarlanmıştır. Klyde Warren Parkı (Dallas) eski bir çevre yolunun bütünleşik ulaşım ağı ve peyzaj unsurları kullanılarak sürdürülebilirlik anlayışıyla tasarlanmıştır. Darling Limanı Kamu Bölgesi (Sidney) ise mahalle-liman-şehir merkezi arasındaki erişimi bütünleşik toplu taşıma sistemleriyle çözen ve su ögesinin kullanıldığı bir kentsel dönüşüm projesidir.

Central Park sulak alanların korunması ve farklı türler için yaşam alanı oluşturması, Hyde Park önemli kutlamaların yapılması ve serbest konuşma kürsüsü ile sosyo-kültürel ilişkilerin geliştirilmesi, Lüksemburg Bahçeleri içinde bulunan heykeller, anıtsal çeşmeler, sergi-konser alanlarıyla kültürel etkinliklere katkı sağlaması, Chulalongkom Centenary Park toprak ve çim alanlarıyla sert zemin miktarını azaltması ve yağmur suyunun verimli kullanılması, Klyde Worren Park tramvay-bisiklet-yaya entegrasyonunun sağlanmasıyla yürünebilirliği arttırması fonksiyonlarını içerisinde barındırmaktadır.

Tablo 1. Uluslararası Düzeyde İncelenen Açık-Yeşil Alanlar (Kısak, 2021)

Alan Adı, Konumu ve Büyüklüğü:	Amaç ve Fonksiyon:
<p>Central Park, Newyork, ABD</p> <p>[Büyüklük: 341 ha]</p>	<p>Amaç: İnsanlara daha yaşanabilir çevreler oluşturmak ve insanların sosyal-kültürel açıdan refah seviyelerini artırma amaçlamaktadır.</p> <p>Fonksiyon: Sulak alanların korunması (göl, havza), Türler için yaşam alanı oluşturma, Mikro-klima özelliği gösterme, Hava filtreleme, Sosyal ve kültürel hizmetler sunma.</p>
<p>Hyde Park, Londra, İngiltere</p> <p>[Büyüklük: 140 ha]</p>	<p>Amaç: Kent halkına günlük yaşamın baskısından kaçışlar için olanak tanıyan park ulu ağaçları, geniş çim alanları ve su yüzeylerini kullanıcının yakınına getirerek onların ruh ve beden sağlığını korumayı amaçlamaktadır.</p> <p>Fonksiyon: Önemli olayların kutlamalarının yapılması, 3 hektarlık gezinti yoluyla yürüyüş imkânı sunması, Geniş oyun alanlarıyla fiziksel aktivite imkânı sunması, Kültürel hizmetleri ile sosyal ilişkilerin geliştirilmesine imkân tanınması, Kuzeydoğu köşesinde bulunan serbest konuşma kürsüsü ile insanlara düşüncelerini özgürce ifade etme imkânı sunma.</p>
<p>Lüksemburg Bahçesi, Paris, Fransa</p> <p>[Büyüklük: 25 ha]</p>	<p>Amaç: Kent halkının doğal peyzaj unsurları içerisinde kültürel etkinliklere katılmasını ve spor-oyun alanlarıyla fiziksel aktivitelerini arttırmayı amaçlamaktadır.</p> <p>Fonksiyon: Orman ve göl varlığıyla rekreasyon imkânı sunma, Psikolojik rahatlama sağlama, İçerisinde bulunan heykeller, anıtsal çeşme ve köprü ile kültürel mirası koruma ve tanıtmaya, Sergiler ve konserler ile kültürel etkinlikler gerçekleştirme.</p>
<p>Yüzüncü Yıl Parkı, Chulalongkorn Centenary Park, Tayland, Bangkok</p> <p>[Büyüklük: 1,2 ha]</p>	<p>Amaç: Bangkok'un merkezinde büyük bir üniversite kampüsünde yer alan park, yoğun kentsel alanlarda peyzaj mimarisinin ekolojik ve sosyal etkilerini arttırmayı amaçlamaktadır.</p> <p>Fonksiyon: Bisiklet ve yaya yollarıyla kentin ana aksları ile bağlantı sağlama, Müze, galeri ve sergi alanları ile sosyo-kültürel etkinlikleri artırma, Ekolojik tasarım anlayışı ile iklim değişikliğinin etkilerini azaltma, Toprak ve çim alan tasarımı ile sert zemin miktarını azaltarak suyun verimli kullanımını sağlama, Yeşil alan miktarı ile taşkın riskini ve kentsel ısı adası etkisini azaltma, Su arıtma sistemleri geliştirme, Yeşil çatı özelliği ile yağmur suyunun verimli kullanımını sağlama.</p>
<p>Klyde Warren Park, Dallas, ABD</p> <p>[Büyüklük: 0,5 ha]</p>	<p>Amaç: Park tasarımı eski bir çevre yolunu güzel bir şehir peyzajına dönüştürmeyi, yaşam kalitesine ve ekonomiye katkı sağlamayı amaçlamıştır.</p> <p>Fonksiyon: Sürdürülebilirlik anlayışının peyzaj tasarımında yayılması, Tramvay-bisiklet-yaya entegrasyonunu sağlayarak yürünebilirliği artırma, Çocuk oyun alanları ile fiziksel aktivite imkânı sunma, Gösteri ve konser alanları ile sosyal etkinliklere katkı sağlama, Botanik bahçesi ile farklı bitki türlerinin görülmesi ve öğrenilmesini sağlama, Okuma salonu ile kültür ve bilgi birikimini artırma, Çim alanları ile psikolojik rahatlama sağlama.</p>
<p>Darling Limanı Kamu Bölgesi, Sidney, Avustralya</p> <p>[Büyüklük: 20 ha]</p>	<p>Amaç: Park alanının tamamında kamu bölgesini kent ile birleştirmek, insanların toplanmaları, dinlenmeleri ve fiziksel aktivitede bulunmaları amaçlanmaktadır.</p> <p>Fonksiyon: Kamu bölgesinin kent ile bütünleşmesini sağlama, Oyun alanları ile fiziksel aktivite imkânı sunma, Suya duyarlı kentsel tasarım anlayışını geliştirme, Pazar alanı ile ekonomik fayda sağlama, Yaya-bisiklet-toplu taşıma bağlantılarını güçlendirerek erişimi kolaylaştırma, Sanat ve kültür merkezleri ile insanların sosyalleşmesine katkı sağlama, Yeşil alanlar ile psikolojik rahatlama sağlama.</p>

Kaynak: Altınay (2021), Guimapang (2018), Holmes (2014), Holmes (2019a), Holmes, (2019b), Merdim (2018), Paris Convention and Visitors Bureau, 2020, URL 13, URL 14, URL 15, URL 16 ve URL 17'den faydalanılarak ilk yazar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 2. Ulusal Düzeyde İncelenen Açık-Yeşil Alanlar (Kısak, 2021)

Alan Adı, Konumu ve Büyüklüğü:	Amaç ve Fonksiyon:
<p>Seğmenler Parkı, Ankara, Türkiye</p> <p>[Büyüklük: 6,7 ha]</p>	<p>Amaç: Atatürk'ün 100. doğum yılına armağan olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin düzenlediği yarışma ile kente rekreasyon alanı kazandırılması amaçlanmıştır</p> <p>Fonksiyon: Kent ekosistemine katkı sağlama, Çocuklara oyun alanı imkânı sunma, İçerisinde bulunan tiyatro, heykel ve su oyunları ile kültürel faaliyetler sunma, Yakın çevresinde yaşayan insanlar için doğal peyzaj unsurlarıyla psikolojik rahatlama imkânı sunma.</p>
<p>Gülhane Parkı, İstanbul, Türkiye</p> <p>[Büyüklük: 16,3 ha]</p>	<p>Amaç: 1 Derece Arkeolojik Sit Alanı olan Gülhane Parkı bulunduğu alan içerisinde taşıt trafiğinin olumsuz etkilerini azaltarak, tarihi önemiyle insanların dinlenme ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktadır.</p> <p>Fonksiyon: Tarihi geçmişi ile insanlara koruma bilincini aşılamak, Tarihi ve turistik değeri ile ziyaretçi sayısını artırarak ekonomik fayda sağlama, Farklı ağaç ve bitki türleri için yaşam alanı oluşturma, Kentteki insanın şehrin stresinden uzaklaşıp doğayla baş başa kalmasını sağlama, Bulunduğu bölgenin çevre kalitesini artırma.</p>
<p>Adana Merkez Park, Adana, Türkiye</p> <p>[Büyüklük: 30 ha]</p>	<p>Amaç: Adana kent merkezinde farklı kullanım alanlarıyla (cami, alışveriş merkezi, yeşil alan) insanların sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılayarak iyi vakit geçirmelerini amaçlamaktadır.</p> <p>Fonksiyon: Kentin bütün bölgelerinden ulaşılabilir olma, Çocuk oyun alanları ve spor alanlarıyla fiziksel aktivite imkânı sunma, Açık hava tiyatrosu ile kültürel etkinlikleri artırma, Yaya aksları sayesinde yürüyüş imkânı sunma, Açık hava tiyatrosu ile kültürel etkinlikleri artırma, Kentleşme ve araç trafiğinin olumsuz etkilerini en aza indirme.</p>
<p>Altınpark, Ankara, Türkiye</p> <p>[Büyüklük: 64 ha]</p>	<p>Amaç: Ankara ilinin rekreasyon ihtiyacını giderilmesi, ulusal ve uluslararası düzeyde kongre ve fuarların yapılması, insanların güven ve huzur içerisinde dinlenmesinin sağlanması, sosyal tesis ve etkinliklerle Türkiye'de ilkleri taşıyan modern bir yeşil alan olarak kullanılması amaçlanmaktadır.</p> <p>Fonksiyon: Yüksek yeşil alan miktarı ile kent ekosistemine katkı sağlama, Çiçeklik alanlarıyla kent estetiğine katkı sağlama, Su unsurları ile psikolojik rahatlama imkânı sağlama, Bilim merkezi ile öğretici alan imkânı sağlama, Etkinlik ve fuar alanlarıyla insanların sosyalleşmesine katkı sağlama, Çocuk oyun alanları ve spor alanlarıyla fiziksel aktivite imkânı sunma.</p>
<p>Kültürpark, İzmir, Türkiye</p> <p>[Büyüklük: 42 ha]</p>	<p>Amaç: Atatürk'ün isteği doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti'nin diğer devletlerle olan ekonomik bağlantısını sağlamak amacıyla kurulan Kültürpark daha sonraki yıllarda rekreasyon alanı olarak kullanılmaya başlanmıştır.</p> <p>Fonksiyon: Kültür ve sanat merkeziyle ulusal ve uluslararası faaliyetlerde bulunma, Açık hava tiyatrosu ile özellikle yaz aylarında insanların sosyalleşmesini sağlama, Spor salonu, tenis kulübü ve koşu yolu sayesinde fiziksel aktivite imkânı sunma, Lunapark sayesinde çocuklar ve yetişkinler için oyun alanı imkânı sunma, Botanik parkı sayesinde farklı bitki türlerini tanıma imkânı sunma.</p>
<p>Reşat Oyal Kültürparkı, Bursa, Türkiye</p> <p>[Büyüklük: 40 ha]</p>	<p>Amaç: Bursa ilinde insanların sosyal-kültürel ve yeşil alan ihtiyacını karşılayarak iyi vakit geçirmeleri amaçlanmaktadır.</p> <p>Fonksiyon: Güçlü yeşil dokusuyla insanlara psikolojik rahatlama imkânı sunma, Koşu, bisiklet ve yürüyüş yolları ile fiziksel aktivite imkânı sunma, Lunapark sayesinde çocuklar ve yetişkinler için oyun alanı imkânı sunma, Kültürel faaliyetler sayesinde kent halkına sosyalleşme imkânı sunma, Kentteki insanın şehrin stresinden uzaklaşıp doğayla baş başa kalmasını sağlama.</p>

Kaynak: Ankara Büyükşehir Belediyesi (2020), Çelebi (2020), İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2020), Kültürel (2015), URL 1, URL 2, URL 3, URL 5, URL 6, URL 7, URL 8, URL 9 ve URL 10'dan faydalanılarak ilk yazar tarafından hazırlanmıştır.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Kentsel mekânda açık-yeşil alanların nicelikleri ve nitelikleri yaşam kalitesini olumlu yönde etkileyen bir gösterge olarak kabul görmektedir. Açık-yeşil alanlara yönelik tasarım ve işlev özellikleri ise açık-yeşil alanların niteliklerini ve tasarım kalitelerini belirlemektedir. Kullanıcılarını memnun eden, yüksek kaliteli açık-yeşil alan tasarımları ise kavramsal çerçevede vurgulandığı üzere kentsel alanlarda ekonomik, sosyal ve çevresel değer oluşturma noktasında önem arz etmektedir.

Bu çalışmada yurtdışında ve Türkiye’de kent ölçeğinde hizmet eden ve buldukları kente ve kentlilere yaşam kalitesi bağlamında olumlu katkılar sunan parklara ilişkin değerlendirmeler incelenen parkların planlama ve tasarımında; (1) Bireylere fiziksel aktivite imkânları sunma, kentlilerin dinlenme ihtiyaçlarını karşılama, ruh ve beden sağlıklarını koruma, kullanıcıların sosyal ve kültürel bağlamda refah düzeylerini arttırma, kente rekreasyon alanları kazandırma ve kentlilere daha yaşanabilir alanlar sunma vb. amaçlandığı, (2) Park büyüklüklerinin 0,5-341 ha arasında olabildiği, (3) Çevre duyarlılığı bağlamında iklim değişikliğinin etkisini azaltma (*Yüzüncü Yıl Parkı*), sulak alanları koruma (*Central Park, Lüksemburg Bahçeleri, Darling Limanı, Altınpark*) ve yağmur suyunu verimli kullanma (*Yüzüncü Yıl Parkı*) yaklaşımlarının benimsendiği, (4) Yaya odaklı ulaşımın hedeflendiği, bu bağlamda yürünebilirliği artırmanın yanı sıra toplu taşıma entegrasyonunun önemsendiği (*Yüzüncü Yıl Parkı, Darling Limanı, Klyde Warren Parkı, Adana Merkez Parkı*), (5) Tarihi ve kültürel önemin korunduğu (*Gülhane Parkı, Hyde Park’taki serbest konuşma kürsüsü vb.*), (6) Farklı biçimlerde fiziksel aktivite imkânlarının sunulduğu (*incelenen parkların hepsi*), (7) Kullanıcılarının psikolojik rahatlamalarını sağlamaya yönelik düzenlemelere yer verildiği (*incelenen parkların hepsi*), (8) Parkların içerdikleri bitki türleri ve özgün peyzaj düzenleme yaklaşımları ile kent estetiğine, kent ekosistemine ve kentsel çevre kalitesine olumlu katkılar sağladıkları (*incelenen parkların hepsi*), nihayetinde (9) Parkların kentsel yaşam kalitesini arttıran (*incelenen parkların hepsi*) özellikte oldukları gözlenmiştir.

Bütüncül bir çıkarım yapıldığında; (1) Yurt dışında iyi uygulama olarak incelenen açık-yeşil alanlarda kentsel çevre kalitesini arttırmak amacıyla parklarda özellikle ekolojik faktörlerin (geniş bitki türü ve sayısı, su yüzeylerinin fazlalığı, yeşil çatı tasarımı, botanik bahçesi vb.) ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra parklarda insanların sosyalleşebilmesi, psikolojik olarak rahatlayabilmeleri için farklı kullanıcı gruplarını kapsayacak biçimde ve çeşitlilikte kitap okuma ve sohbet etme alanı, gösteri alanı, gezinti yolu, açık hava konserleri, film gösterimleri vb. kültürel aktivitelerin tasarımına sıkça yer verilmiştir. (2) Türkiye’de iyi uygulama olarak incelenen açık-yeşil alanlarda ise kullanıcıların fiziksel aktivitede bulunmalarına yönelik yürüyüş/koşu yolu, çocuk oyun alanı, egzersiz aletleri, açık/kapalı spor sahaları, yüzme havuzu vb. kullanımlar ile kullanıcıların sosyalleşebilmelerine imkân tanıyacak açık hava tiyatrosu, gezinti treni, su içinde kayak/bot, resim/heykel müzesi, fuar alanı vb. tasarımlar ön plana çıkmaktadır.

Açık-yeşil alanlar çevre kalitesini artırarak kentlerin fiziksel gelişimine katkı sağlarken; kent halkının psikolojik, sosyal ve fiziksel ihtiyaçlarını da karşılamaktadır. Bu sebeple açık-yeşil alanların işlevlerinin arttırılması ve kent halkının ihtiyaçlarını karşılaması konusu her geçen gün daha önemli hale gelmektedir. Bu konuda en önemli görev kent yöneticilerine ve bu alanda çalışan meslek gruplarına (şehir plancıları, peyzaj mimarları, mimarlar vb.) düşmektedir. İmar planlarında artan nüfusun ihtiyaçlarını ve taleplerini karşılayacak düzeyde açık-yeşil alan kullanımları planlanmalıdır. Bu alanların planlamasında söz konusu olan nicelik (alan büyüklüğü) kadar tasarımı ile sağlanabilen nitelik durumu da büyük önem arz etmektedir. Bu araştırma kıyaslamalı olarak yapılan değerlendirmeler ışığında kullanıcılarını dolayısıyla kentliyi memnun edecek, dolayısıyla yaşam kalitesine katkı sunma amacını gerçekleştirebilecek fonksiyonel ve nitelikli açık-yeşil alan planlama ve tasarım göstergelerini sunması nedeniyle plancı ve tasarımcılara olduğu kadar uygulayıcı konumundaki yerel yöneticilere faydalıdır.

KAYNAKÇA

- Altınay, S. (2021). Paris Gezilecek Yerler Listesi | En Güzel 35 Yer, <https://gezipgordum.com/luksemburg-bahcesi-ve-lukseumburg-sarayi/>, Erişim: 01.02.2020.
- Ankara Büyükşehir Belediyesi (2020). “Altınpark”, https://www.ankara.bel.tr/ankara_parklar/altinpark, Erişim: 01.10.2019.
- Atanur, G. & Ersöz, N. (2020). “Kavramsal Gelişim Süreçleri ve Tasarım Bileşenleri Bağlamında Kent Parkları”, *Ağaç ve Orman*, 1 (1):66-71.
- Beck, H. (2009). “Linking the Quality of Public Spaces to Quality of Life”, *Journal of Place Management and Development*, 2: 240-248.

- Bekiryazıcı, F. (2015). “Kentsel Açık Yeşil Alanların Sağladığı Ekosistem Hizmetleri”, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Budak, E.Z. (2010). “Cumhuriyet döneminde Antakya kenti açık ve yeşil alan sistemlerinin irdelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Hatay.
- Çelebi, B. (2020). “Bursa Gezilecek Yerler Listesi | En Güzel 20 Yer”, <https://gezizgordum.com/bursa-kulturpark/>, Erişim: 01.02.2020.
- Emür, S.H. & Onsekiz, D. (2007). “Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi – Kayseri/Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi”, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22(1):367-396.
- Gök, Z. (2018). “Kentsel Açık-Yeşil Alanlarda Kullanıcıların Güvenlik Algısı: Isparta Kenti Örneği”, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Guimapang, K. (2018). “Central Park's Long Forgotten Design Alternative”, Archinect News, <https://archinect.com/news/article/150095282/central-park-s-long-forgotten-design-alternative>, Erişim: 03.10.2020.
- Güngör, S. & Polat, A. (2017). The evaluation of the urban parks in Konya province in terms of quality, sufficiency, maintenance, and growth rate, Environmental Monitoring and Assessment, 189, 1-11.
- Gürer, N. & Uğurlar, A. (2017). “Kent Parklarında Kullanıcı Memnuniyeti: Ankara Kuğulu Park Örneği”, Megaron, 12(3):443-459.
- Holmes, D. (2014). “Dallas’s Klyde Warren Park wins the 2014 ULI Urban Open Space Award”, <https://worldlandscapearchitect.com/dallas-klyde-warren-park-wins-the-2014-uli-urban-open-space-award/#.XbhZxugzBIU>, Erişim: 13.02.2020.
- Holmes, D. (2019a). “Chulalongkorn University Centenary Park – green infrastructure for the city of Bangkok”, <https://worldlandscapearchitect.com/chulalongkorn-centenary-park-green-infrastructure-for-the-city-of-bangkok/>, Erişim: 01.02.2020.
- Holmes, D. (2019b). “Darling Harbour Public Realm | Sydney, Australia | HASSELL”, <https://worldlandscapearchitect.com/33354-2/#.XbiKb-gzbIV>, Erişim: 04.03.2020.
- İlgazi, B. (2018). “Kentsel Yaşam Kalitesinin Sosyal Çevre Boyutu Sarıyer Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2020). “Kültürpark (İzmir Fuar Alanı)”, <https://izmir.ktb.gov.tr/TR-77372/kulturpark-izmir-fuar-alani.html>, Erişim: 08.10.2020.
- Jorgensen, A. & Anthopoulou, A., 2007. “Enjoyment and Fear in Urbanwoodlands – Does Age Make a Difference?”, Urban Forestry & Urban Greening, 6:267– 278.
- Keleş, R. (1984). Kentleşme ve Kent Politikası, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi, Yayın No: 540, Ankara.
- Kısak, E. (2021). “Kentsel Mekânda Açık-Yeşil Alanların Çevre Kalitesi Açısından Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Konya.
- Kültürel, K. (2015). “Ankara'daki Parklar: Seğmenler Parkı”, <http://koraykulturel.weebly.com/blog/segmenler-park>, Erişim: 01.10.2019.
- Kuter, N. & Çakmak, M. (2017). “Kamusal Dış Mekânlarda Engelliler İçin Tasarım: Ankara, Seğmenler Parkı Örneği”, Anadolu Orman Araştırmaları Dergisi, 3(2):93-110.
- Menderes, E. (2009). “Adana Merkez Parkı Kullanım Yeteneği Üzerine Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Merdim, E. (2018). “Hassell, Darling Limanı’nı Yeniden Yorumluyor”, <https://www.arkitera.com/haber/hassell-darling-limanini-yeniden-yorumluyor/>, Erişim: 04.03.2020.
- Ocak, R.Ö. & Perçim H. (2014). “Kent Parklarının Tasarım Anlayışlarının Yurtiçi Ve Yurtdışı Örneklerinde İncelenmesi”, Selçuk Tarım Bilimleri Dergisi, 1(1):12-20.
- Önal, S. & Sağır, M. (2018). “Ankara Kent Parklarının Kullanımının Belirlenmesi”, Ankara Araştırmaları Dergisi, 6(1):77-90, DOI: 10.5505/jas.2018.57338.

- Özdemir, A. (2009), “Katılımcı Kentli Kimliğinin Oluşumunda Kamusal Yeşil Alanların Rolü: Ankara Kent Parkları Örneği”, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 1:144-153.
- Paris Convention and Visitors Bureau (2020). “Jardin du Luxembourg”, <https://en.parisinfo.com/paris-museum-monument/71393/Jardin-du-Luxembourg>, Erişim: 01.02.2020.
- Rakhshandehroo, M., Yusof, M.J.M., Arabi, R., Parva, M. & Nochian, A. (2017). “The Environmental Benefits of Urban Open Green Spaces”, *Alam Cipta*, 10(1):10-16.
- Shi, W. & Woolley, H. (2014). “Managing for Multifunctionality in Urban Open Spaces: Approaches for Sustainable Development”, *Journal of Urban Management*, 3(1-2):3 – 21.
- Tepe, A.C. (2010). “Tarihi Gülhane Parkı Yenileme Çalışmaları ve Kullanıcı Memnuniyeti”, Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Toprakoğlu, H. & Durak, S. (2020). “Bursa’da Kentsel Gelişime Yön Verme Amacıyla Düzenlenmiş Mimarlık Yarışmaları”, *Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 16 (1):119-145.
- Unal M. & Uslu, C. (2018). “Evaluating and Optimizing Urban Green Spaces for Compact Urban Areas: Cukurova District in Adana, Turkey”, *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 7(2): 70.
- URL 1: “Seğmenler Parkı Gezi Rehberi”, <https://www.gezilesiyer.com/segmenler-parki-hakkinda-nerede-ve-nasil-gidilir.html>, Erişim: 01.10.2019.
- URL 2: “İstanbul’un Keşif Rotası”, <http://mallreport.com.tr/kultursanat/istanbulun-kesif-rotasi/2682>, Erişim: 01.10.2019.
- URL 3: “Gülhane Parkı: İstanbul’da Mutlaka Uğramanız Gereken Bir Gezi Durağı”, <https://yolcu360.com/blog/gulhane-parki-istanbulda-mutlaka-ugramaniz-gereken-bir-gezi-duragi/>, Erişim: 01.10.2019.
- URL 4: <https://www.adanadacocukolmak.com/parklar/merkez-park/>, Erişim: 02.03.2021.
- URL 5: “Adana Merkez Park Rehberi”, <https://www.gezilesiyer.com/adana-merkez-park.html>, Erişim: 01.10.2019.
- URL 6: “Altınpark Nerede-Nasıl Gidilir”, <https://seyyahdefteri.com/altinpark-nerede-nasil-gidilir/>, Erişim: 01.10.2020.
- URL 7: “Başkentlilerin Dinlenme Mekânı Altınpark”, <http://www.ankarahaberleri.net/baskentlilerin-dinlenme-mekani-altinpark-p1-aid,32.html#galeri>, Erişim: 08.10.2019.
- URL 8: <https://www.kulturparkizmir.org/tr/>, Erişim: 01.03.2020.
- URL 9: <https://www.bursa.bel.tr/resat-oyal-kulturparki/sayfa/183>, Erişim: 17.08.2019.
- URL 10: <https://www.bursa.bel.tr/resat-oyal-kulturparki/sayfa/183>, 27.02.2019.
- URL 11: <https://www.nationalgeographic.com/travel/destinations/north-america/united-states/new-york/new-york/everything-to-know-about-central-park/>, Erişim: 01.02.2020.
- URL 12: A Guide to Hyde Park, London, <https://acruisingcouple.com/2014/09/guide-hyde-park-london/>, Erişim: 01.02.2020.
- URL 13: <https://www.ft.com/content/e9c7a57a-6c6a-11e7-b9c7-15af748b60d0>, Erişim: 11.01.2020.
- URL 14: Lüksemburg Bahçeleri, <https://www.gezilecekyerler.biz/luksemburg-bahceleri/>, Erişim: 01.02.2020.
- URL 15: “Chulalongkorn University Centenary Park a Gift of the Century to Society”, <http://www.cu100.chula.ac.th/cu-centenary-park/>, Erişim: 18.03.2020.
- URL 16: “Klyde Warren Park”, <https://www.klydewarrenpark.org/about-the-park/our-story.html>, Erişim: 01.02.2019.
- URL 17: “Klyde Warren Park”, <https://www.klydewarrenpark.org/things-to-do/activity/relax.html>, Erişim: 13.02.2020.
- Uyanık, H.N. (2016). Yeni Kent Kurgusunda Rekreatif Yeşil Alanlar ve Parklar Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Ünal, M. & Uslu, C. (2018). “Evaluating and Optimizing Urban Green Spaces for Compact Urban Areas: Cukurova District in Adana, Turkey”, *ISPRS Int. J. Geo-Inf.*, 7(2):70; <https://doi.org/10.3390/ijgi7020070>
- Yavuz, F. & Shoilat, A. (2020). “Evaluation of Saraybosna Park (Konya) Within the Framework of Urban Quality Indicators-Saraybosna Parkı'nın (Konya) Kentsel Kalite Göstergeleri Çerçevesinde Değerlendirmesi”, V. Uluslararası Bilimsel ve Mesleki Çalışmalar Kongresi – Mühendislik Tam Metin Bildiri Kitabı, (BILMES EN 2020), V. International Scientific and Vocational Studies Congress – Engineering (BILMES EN 2020), 12-15 Aralık 2020, Türkiye, ISBN: 978-605-74786-2-7, s. 215-227, https://drive.google.com/file/d/1uOMMDpdgfwRmHG_cFxc3352wjywPqkHg/view.
- Yılmaz, B.G. (2016). “İstanbul/Sancaktepe İlçesi Kentsel Açık Yeşil Alan Sistemlerinin İrdelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yücel, G.F. (2005). “Kent Parkları ile İlgili Kalite Kriterlerinin Oluşturulması”, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.